

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Декан факультету
Людмила СТАНІСЛАВОВА

30 серпня 2024 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Рисунок та пластична анатомія

Галузь знань 02 Культура і мистецтво

Спеціальність 023 Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація

Рівень вищої освіти Перший бакалаврський

Мова навчання Українська

Шифр дисципліни ОПП.02 **Обсяг дисципліни** 10 кредитів ЄКТС

Статус дисципліни: Обов'язкова

Факультет Гуманітарно-педагогічний

Кафедра Технологічної та професійної освіти і декоративного мистецтва

Форма навчання	Курс	Семестр	Загальний обсяг дисципліни		Кількість годин						Форма семестрового контролю			
			Кредити ЄКТС	Години	Аудиторні заняття						Курсовий проект	Курсова робота	залік	іспит
					Разом	Лекції	Лабораторні роботи	Практичні заняття	Індивідуальна робота	Самостійна робота, в т.ч.				
Д	2	3	5	150	51	17		34		99			+	
Д	2	4	5	150	64			64		86			+	
Разом			10	300	115	17		98		185				

Робоча програма складена на основі освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів
Програма складена Богдан Крулик старший викладач, Богдан КРУЛИК

Схвалена на засіданні кафедри технологічної та професійної освіти і декоративного мистецтва

Протокол № 1 від 28.08.2024 р. Зав. кафедри Ірина Андрощук Ірина АНДРОЩУК

Робоча програма розглянута та схвалена вченою радою гуманітарно-педагогічного факультету

Голова вченої ради Людмила Станіславова Людмила СТАНІСЛАВОВА

Хмельницький, 2024

2. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Навчальна дисципліна «Рисунок та пластична анатомія» займає провідне місце у підготовці бакалаврів зі спеціальності «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація». Вона виносить на засвоєння теоретичні та практичні аспекти щодо набуття базової художньо-графічної грамоти. Дисципліна викладається на протязі третього та четвертого семестрів, як обов'язкова дисципліна у професійній підготовці майбутнього художника декоративного мистецтва для виконання усіх подальших навчальних дисциплін художньо-практичного циклу та загально-професійної діяльності.

Пререквізити – Основи композиції, Рисунок.

Кореквізити – Декоративний рисунок, Рисунок та графічне моделювання, Живопис, Декоративний живопис, Скульптура, Пленерно-живописна практика, Виробничо-технологічна практика, Курсове проектування, Дипломне проектування.

Відповідно до Стандарту вищої освіти із зазначеної спеціальності та освітньої програми дисципліна має забезпечити:

– **компетентності:**

ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми у галузі образотворчого мистецтва, декоративного мистецтва, реставрації творів мистецтва або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій, положень і методів та характеризується певною невизначеністю умов

ЗК03. Здатність спілкуватися українською мовою як усно, так і письмово.

ЗК05. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК06. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях

ЗК11. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

ФК01. Здатність розуміти базові теоретичні та практичні закономірності створення цілісного продукту предметно-просторового та візуального середовища.

ФК09. Здатність використовувати професійні знання у практичній та мистецтвознавчій діяльності.

– **програмні результати навчання:**

ПРН01. Застосовувати комплексний художній підхід для створення цілісного образу

ПРН02. Виявляти сучасні знання і розуміння предметної галузі та сфери професійної діяльності, застосовувати набуті знання у практичних ситуаціях.

ПРН06. Застосовувати знання з композиції, розробляти формальні площинні, об'ємні та просторові композиційні рішення і виконувати їх у відповідних техніках та матеріалах.

ПРН07. Відображати морфологічні, стильові та кольоро-фактурні властивості об'єктів образотворчого, декоративного мистецтва, реставрації та використовувати існуючі методики реставрації творів мистецтва в практичній діяльності за фахом.

ПРН14. Тракувати формотворчі засоби образотворчого та декоративного мистецтва, реставрації як відображення історичних, соціокультурних, економічних і технологічних етапів розвитку суспільства, комплексно визначати їх функціональну та естетичну специфіку у комунікативному просторі.

Мета дисципліни «Рисунок та пластична анатомія» – є набуття студентами теоретичних знань та практичних навичок з навчальної дисципліни, що формують головні якості майбутнього художника.

Предмет дисципліни – зображення голови та її частин, фігури людини та її частин; фізіологічні особливості будови людського тіла.

Найефективнішою формою та методом роботи під час оволодіння студентами даної дисципліни є практичні заняття, зміст яких спрямований на пошук і вибір доцільного способу відображення задуму, творчий підхід до виконання поставлених проблемних завдань. У процесі практичного навчання студенти набувають умінь створювати композиційно доцільні художні твори.

Завдання дисципліни. Надати студентам теоретичні знання і практичні навички із засвоєння теорії та практики навчального предмету на основі процесуальних норм (стандартів) сучасної освіти.

Результати навчання. Студент, який успішно завершив вивчення дисципліни, повинен: вміло використовувати понятійний апарат з фаху; оперувати загальними поняттями та термінами з рисунку та пластичної анатомії; застосовувати елементи пластичної анатомії під час рисунку людського тіла та його частин; орієнтуватися у класифікації кісток скелета та основних груп м'язів; використовувати пластику м'язів для правдивого відтворення об'ємно-просторового зображення натури; визначати пропорції людського тіла та його частин.

3. СТРУКТУРА І ЗМІСТ РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

3.1. Структура залікових кредитів дисципліни

Назва розділу	Кількість годин, відведених на:		
	Л	ПР	СРС
Розділ 1. Рисунок та пластична анатомія голови людини та її частин.	17	34	99
Розділ 2. Рисунок та пластична анатомія фігури людини та її частин.		64	86
Разом:	17	98	185

3.2. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

3.2.1. Зміст лекційного курсу

<i>3 семестр</i>		
№ з/п	Перелік тем лекцій	Кількість годин
1	Вступ. Поняття пластична анатомія.	2
2	Кістяк та м'язи людини. Особливості будови та їх функції.	2
3	Особливості будови черепа людини.	2
4	Особливості будови скелету тулуба людини.	2
5	Особливості будови скелету верхніх та нижніх кінцівок людини.	2
6	М'язи голови. Мімічні м'язи. М'язи шиї людини.	2
7	М'язи тулуба людини (торс і спина)	2
8	М'язи верхніх та нижніх кінцівок людини. Підсумкове заняття.	3
Разом:		17

3.2.2. Зміст практичних занять

<i>3 семестр</i>		
№ з/п	Теми практичних занять	Кількість годин
1	Рисунок гіпсових частин голови людини: око.	6
2	Рисунок гіпсових частин голови людини: губи.	6
3	Рисунок гіпсових частин голови людини: ніс.	6
4	Рисунок гіпсового черепа людини.	8
5	Рисунок гіпсової голови людини.	8
Разом:		34
<i>4 семестр</i>		

№ з/п	Теми практичних занять	Кількість годин
1	Рисунок гіпсових частин фігури людини: стопа.	8
2	Рисунок гіпсових частин фігури людини: кисть руки.	8
3	Рисунок гіпсових частин фігури людини: торс.	16
4	Рисунок фігури людини у позі стоячи.	16
5	Рисунок фігури людини у позі сидячи.	16
Разом:		64

3.2.3. Зміст самостійної роботи

Самостійна робота студентів полягає у систематичному опрацюванні лекцій та практичних робіт, виконання ескізів та зарисовок, підготовці до перегляду.

Зміст самостійної роботи студентів

<i>3 семестр</i>		
Номер тижня	Вид самостійної роботи	Кількість годин
1	Опрацювання матеріалу лекції № 1. Опрацювання практичної роботи № 1. Виконання ескізів та зарисовок до поточної теми.	6
2	Опрацювання матеріалу лекції № 1. Опрацювання практичної роботи № 1. Виконання ескізів та зарисовок до поточної теми.	6
3	Опрацювання матеріалу лекції № 2. Опрацювання практичної роботи № 1. Виконання ескізів та зарисовок до поточної теми.	6
4	Опрацювання матеріалу лекції № 2. Опрацювання практичної роботи № 2. Виконання ескізів та зарисовок до поточної теми.	6
5	Опрацювання матеріалу лекції № 3. Опрацювання практичної роботи № 2. Виконання ескізів та зарисовок до поточної теми.	6
6	Опрацювання матеріалу лекції № 3. Опрацювання практичної роботи № 2. Виконання ескізів та зарисовок до поточної теми.	6
7	Опрацювання матеріалу лекції № 4. Опрацювання практичної роботи № 3. Виконання ескізів та зарисовок до поточної теми.	6
8	Опрацювання матеріалу лекції № 4. Опрацювання практичної роботи № 3. Виконання ескізів та зарисовок до поточної теми.	6
9	Опрацювання матеріалу лекції № 5. Опрацювання практичної роботи № 3. Виконання ескізів та зарисовок до поточної теми.	6
10	Опрацювання матеріалу лекції № 5. Опрацювання практичної роботи № 4. Виконання ескізів та зарисовок до поточної теми.	6
11	Опрацювання матеріалу лекції № 6. Опрацювання практичної роботи № 4. Виконання ескізів та зарисовок до поточної теми.	6
12	Опрацювання матеріалу лекції № 6. Опрацювання практичної роботи № 4. Виконання ескізів та зарисовок до поточної теми.	6
13	Опрацювання матеріалу лекції № 7. Опрацювання практичної роботи № 4. Виконання ескізів та зарисовок до поточної теми.	6
14	Опрацювання матеріалу лекції № 7. Опрацювання практичної роботи № 5. Виконання ескізів та зарисовок до поточної теми.	6
15	Опрацювання матеріалу лекції № 8. Опрацювання практичної роботи № 5. Виконання ескізів та зарисовок до поточної теми.	6
16	Опрацювання матеріалу лекції № 8. Опрацювання практичної роботи № 5. Виконання ескізів та зарисовок до поточної теми.	6
17	Оформлення робіт та підготовка до перегляду	3
Разом:		99

<i>4 семестр</i>		
Номер тижня	Вид самостійної роботи	Кількість годин
1	Опрацювання практичної роботи № 1. Виконання ескізів та зарисовок до поточної теми.	6
2	Опрацювання практичної роботи № 1. Виконання ескізів та зарисовок до поточної теми.	5
3	Опрацювання практичної роботи № 2. Виконання ескізів та зарисовок до поточної теми.	6
4	Опрацювання практичної роботи № 2. Виконання ескізів та зарисовок до поточної теми.	5
5	Опрацювання практичної роботи № 3. Виконання ескізів та зарисовок до поточної теми.	6
6	Опрацювання практичної роботи № 3. Виконання ескізів та зарисовок до поточної теми.	5
7	Опрацювання практичної роботи № 3. Виконання ескізів та зарисовок до поточної теми.	6
8	Опрацювання практичної роботи № 3. Виконання ескізів та зарисовок до поточної теми.	5
9	Опрацювання практичної роботи № 4. Виконання ескізів та зарисовок до поточної теми.	6
10	Опрацювання практичної роботи № 4. Виконання ескізів та зарисовок до поточної теми.	5
11	Опрацювання практичної роботи № 4. Виконання ескізів та зарисовок до поточної теми.	6
12	Опрацювання практичної роботи № 4. Виконання ескізів та зарисовок до поточної теми.	5
13	Опрацювання практичної роботи № 5. Виконання ескізів та зарисовок до поточної теми.	6
14	Опрацювання практичної роботи № 5. Виконання ескізів та зарисовок до поточної теми.	5
15	Опрацювання практичної роботи № 5. Виконання ескізів та зарисовок до поточної теми.	6
16	Оформлення робіт та підготовка до перегляду.	3
Разом:		86

*Практична орієнтованість дисципліни «Рисунок та пластична анатомія» вимагає постійного вправлення, тому самостійна робота студента більшою мірою зосереджена на виконанні ескізів та зарисовок, тематика та кількість яких відповідає поточним темам практичних занять.

4. ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ

Процес навчання з дисципліни ґрунтується на використанні традиційних та сучасних технологій, зокрема: лекції, практичні заняття, виконання самостійної роботи (ескізів та зарисовок), що мають за мету – оволодіння студентами принципами художньо-графічної грамоти, практичними навичками передачі графічних зображень з використанням різних матеріалів та інструментів тощо.

Методи навчання: словесні (розповідь, бесіда), наочні (демонстрування, ілюстрування, спостереження) та практичні (вправлення).

5. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Поточний контроль здійснюється під час практичних занять, перевірки самостійної роботи, а також у дні проведення контрольних заходів, встановлених робочою програмою і графіком навчального процесу.

Також ще одним методом контролю характерним для образотворчих дисциплін є перегляд, який проходить у вигляді презентації виконаних протягом семестру практичних робіт студентів та їхньої самостійної роботи (ескізів та зарисовок). Перегляд здійснюється провідними викладачами кафедри (у складі не менш 3-х осіб разом з ведучим викладачем), в ході якого обговорюється об'єктивність оцінювання та динаміка успішності студентів, подальша стратегія навчання.

При виведенні підсумкової семестрової оцінки враховуються результати як поточного контролю (оцінювання практичних робіт, ескізів та зарисовок), так і підсумкового контрольного заходу.

Студент, який набрав позитивний середньозважений бал за поточну роботу і не здав підсумковий контрольний захід, вважається невстигаючим.

6. ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ У СЕМЕСТРІ

Протягом вивчення дисципліни студент повинен виконати у повному обсязі всі види робіт, що передбачені робочою навчальною програмою (наприклад: відвідування лекцій та практичних занять; опрацювання лекційного матеріалу, виконання практичних та самостійних робіт; перегляд тощо). У випадку якщо студент не виконав у повному обсязі всі види навчальних робіт, то до підсумкового контрольного заходу він не допускається.

Термін здачі практичної та самостійної роботи вважається своєчасним, якщо студент представив її після виконання роботи або на наступному занятті. За несвоєчасний здачу практичної та самостійної роботи (в тому числі за виконання практичних робіт поза межами аудиторії без поважної причини) виставляється оцінка «задовільно». Пропущену з поважної причини практичну роботу студент повинен відпрацювати в аудиторії кафедри у встановлений викладачем термін. Оцінювання практичних та самостійних робіт, підсумковий контрольний захід проводиться за національною чотирибальною шкалою оцінювання.

Підсумкова семестрова оцінка визначається як середньозважена з усіх видів робіт з урахуванням вагових коефіцієнтів (встановлюється в автоматизованому режимі після внесення викладачем усіх оцінок до електронного журналу). Залік виставляється, якщо середньозважений бал, який отримав студент з дисципліни, знаходиться у межах від 3,00 до 5,00 балів. При цьому за вітчизняною шкалою ставиться «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно», а за шкалою ECTS – буквене позначення оцінки, що відповідає набраній студентом кількості балів відповідно до таблиці Співвідношення.

Оцінювання знань студентів здійснюється за такими критеріями:

Оцінка за національною шкалою	Узагальнений критерій
Відмінно	Студент глибоко і у повному обсязі опанував зміст навчального матеріалу, легко в ньому орієнтується і вміло використовує понятійний апарат. При виконанні практичної роботи допустив <i>несуттєві похибки</i> . Відмінна оцінка передбачає також якісне зовнішнє оформлення роботи.
Добре	Студент виявив повне засвоєння навчального матеріалу, володіє понятійним апаратом, орієнтується у вивченому матеріалі; при вирішенні практичних задач можуть мати місце окремі неточності. При

Оцінка за національною шкалою	Узагальнений критерій
	виконанні практичної роботи допустив дві-три <i>несуттєві помилки</i> .
Задовільно	Студент виявив знання основного програмного матеріалу в обсязі, необхідному для подальшого навчання та практичної діяльності за професією, справляється з виконанням практичних завдань, передбачених програмою, з допусканням неточностей і <i>суттєвих помилок</i> . Здатен усувати неточності у роботі під керівництвом викладача.
Незадовільно	Студент виявив розрізнені, безсистемні знання, не може їх використовувати при вирішенні практичних завдань. Як правило, оцінка "незадовільно" виставляється студенту, який не може продовжити навчання без додаткової роботи з вивчення дисципліни.

Критерії оцінювання ескізів та зарисовок:

Оцінка за національною шкалою	Узагальнений критерій
Відмінно	Передбачає виконавську майстерність на високому рівні; відповідність тематиці та творчому задуму; креативність та самостійність виконання; <i>несуттєві похибки</i> .
Добре	Передбачає виконавську майстерність на достатньому рівні; відповідність тематиці та творчому задуму; самостійність виконання; <i>несуттєві помилки</i> .
Задовільно	Передбачає виконавську майстерність на середньому рівні; часткова невідповідність тематиці та творчому задуму; <i>суттєві помилки</i> .
Незадовільно	Передбачає виконавську майстерність на низькому рівні; невідповідність тематиці та творчому задуму; неповний обсяг.

Структурування дисципліни за видами робіт і оцінювання результатів навчання студентів за ваговими коефіцієнтами

3 семестр														
Аудиторна робота					Самостійна робота					Семестровий контроль				
Практичні заняття №:					Ескізи та зарисовки					Підсумковий				
(обов'язковий мінімум оцінок)					(обов'язковий мінімум оцінок)					контрольний захід				
	1	2	3	4	5		1	2	3	4	5	Іспит		
ВК*:	0,4				0,2					0,4				
4 семестр														
Аудиторна робота					Самостійна робота					Семестровий контроль				
Практичні заняття №:					Ескізи та зарисовки					Підсумковий				
(обов'язковий мінімум оцінок)					(обов'язковий мінімум оцінок)					контрольний захід				
	1	2	3	4	5		1	2	3	4	5	Іспит		
ВК*:	0,4				0,2					0,4				

Умовні позначення: ВК – ваговий коефіцієнт.

Співвідношення вітчизняної шкали оцінювання і шкали оцінювання ЄКТС

Оцінка ЄКТС	Інституційна інтервальна шкала балів	Вітчизняна оцінка, критерії		
A	4,75–5,00	5	Зараховано	Відмінно – глибоке і повне опанування навчального матеріалу і виявлення відповідних умінь та навиків.
B	4,25–4,74	4		Добре – повне знання навчального матеріалу з кількома незначними помилками.
C	3,75–4,24	4		Добре – в загальному правильна відповідь з двома-трьома суттєвими помилками
D	3,25–3,74	3		Задовільно – неповне опанування програмного матеріалу, але достатнє для практичної діяльності за професією
E	3,00–3,24	3		Задовільно – неповне опанування програмного матеріалу, що задовольняє мінімальні критерії оцінювання
FX	2,00–2,99	2	Незараховано	Незадовільно – безсистемність одержаних знань і неможливість продовжити навчання без додаткових знань з дисципліни
F	0,00–1,99	2		Незадовільно – необхідна серйозна подальша робота і повторне вивчення дисципліни

7. КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ З ДИСЦИПЛІНИ

1. Яка роль пластичної анатомії у становленні майбутнього художника?
2. Визначте основні пропорції будови тіла людини.
3. Що таке кісткова система людини?
4. Охарактеризуйте особливості будови черепа людини.
5. Назвіть основні групи кісток та їх особливості будови і функції.
6. Що таке м'язова система людини?
7. Що таке скелетні м'язи та їх призначення?
8. Що таке мускулатурні м'язи та їх призначення?
9. Що таке мімічні м'язи та їх призначення?
10. Що таке суглоб та його призначення?

8. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Методичні вказівки до виконання практичних робіт; Методичні вказівки до виконання самостійної роботи студентів.

9. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Кириченко М.А. Основи образотворчої грамоти : навчальний посібник / М.А. Кириченко, І.М. Кириченко. – К. : Вища школа, 2002. – 190 с.
2. Сухенко В.О. Рисунок : навчальний посібник / В.О. Сухенко. – К. : НАОМА «BONA MENTE», 2004. – 184 с.
3. Сухенко В.О. Академічний рисунок : навчальний посібник / В.О. Сухенко. – К. : «АМАДЕЙ», 2016. – 232 с.
4. Коляденко Г.І. Анатомія людини : підручник / Г.І. Коляденко. – К. : Либідь. 2009. – 384 с.
5. Андрейканіч А.І. Курс пластичної анатомії людини : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / А.І. Андрейканіч. – К. : Букрек, 2010. – 128 с.

10. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. Модульне середовище для навчання. Режим доступу : <https://msn.khmnu.edu.ua/>.
2. Електронна бібліотека університету. Режим доступу : <http://library.khmnu.edu.ua/>.
3. Репозитарій ХНУ. Режим доступу : <http://elar.khmnu.edu.ua/jspui/?locale=uk>.